

PTE

Tudósítás a 2012-es Gazdasági Csúcstalálkozóról Davosból

szerzo: Héjj Andreas | 2012. március 07. 12:37:10

Az ezerhatszáz méter magas is hatalmas hegyek között meghúzódó, vastag hótakaróba burkolódzott kis svájci falu utcáin idén is ellehetetlenítik a forgalmat a szinte egymásba érő fekete Audik. Feltűnő, hogy a hatalom hintói az utcák sara ellenére is mindenkor feketén csillognak.

Az autók dicső utasai az országok felett uralkodó elit gazdasági, politikai, vallási és szervezeti vezetői. Immár négy évtizede divat, hogy január végén egy szűk hétre ellátogassanak erre a „kötetlen” davosi találkozóra, hogy egyeztessék stratégiájukat a világ problémáiról. Ezen a „csalá(r)di együttléten” persze a világbank, az IMF, a WTO és az OECD sem hiányozhatnak. A csúcstalálkozóra idén engem is meghívott a Konrad-Adenauer alapítvány, akinek diákkoromban ösztöndíjasa voltam, s így nyilvántartásukban hivatalosan mint „valamikori tehetség” (ehemaliger Begabter) szerepelek. No meg azt is tudják rólam, hogy kritikus véleményemet nem rejtem véka alá. A davosi fórumon pedig szívesen látnak egy kis vitát.

A Nyílt Fórumon a világ gazdasági csúcstalálkozó vezérigazgatója és dékánja, *Gilbert Probst*, a genfi egyetem *Szervezeti Magatartás* tanszékének egyetemi tanára három pontban foglalja össze a találkozó célját:

1. „Mai behálózott, részeinek kölcsönös függőségében álló globalizált világunk kihívásait egyetlen állam, egyetlen magán-, vagy államtól független szervezet sem képes egymaga megoldani. Csak közösen, az érintett felek együttműködésén alapuló erőbevetéssel juthatunk végül felelősségteljes, jó megoldásokhoz. Ezért hívjuk a különböző érdekképviseelőket párbeszédre a különösen bonyolult izgalmas témákról. Ilyen témák 2012-ben: *A felelős vezető. / Egy nap műholdak nélkül. / Hogyan érthetnek szót a különböző vallások? / A kapitalizmus újjászervezése. / A vízellátás. / Bukásra van-e ítélve a multikulturalizmus? A vitakörökbe meghívott szakértők valamennyi esetben gazdasági, politikai, vallási vezetők, társadalmi és államtól független szervezetek vezetői.*”

2. „Fórumunk nyitott egy széles, különböző gondolkodású közönség számára. Kész a komoly párbeszédre a legkülönbözőbb érdekképviseelőkkel és olyan egyénekkkel, akik hajlandóak másféle, újszerű gondolatokkal szembenézni. A cél a gazdaság, a politika a tudomány világának, a vallások és a társadalmi szervezetek csúcsvezetőivel párbeszédet folytatni. Szeretnénk építő párbeszédet folytatni ezekkel az újszerű nézetekkel. 2003 óta a Vöröskereszt, a Svájci Evangélikus Egyház és más szervezetek kezdeményezésére a hallgatóság is alkalmat kap, hogy hozzászóljon az elhangzottakhoz.”

3. „Tiszteletteljes, nyílt párbeszédet szeretnénk. Ezt azért hangsúlyozom, mert a párbeszédet nem csak a szakértők között folytatjuk, hanem a közönséggel is. Építő, a

javításra irányuló megoldásokért és jövőképekért. És ez nem zárja ki a különböző, néha tán összeegyeztethetetlennek tűnő álláspontokat. A párbeszéd azt jelenti, hogy mások érveit komolyan vesszük, tartalmában megfontoljuk és saját álláspontunkat azok tükrében határozzuk meg. Ebben az értelemben a párbeszéd nem biztosítja, hogy egyetértés jön létre, még azt sem, hogy az álláspontok közelebb kerülnek egymáshoz. Nagy hiba lenne a párbeszédet az összhanggal, a minden áron a legkisebb közös nevezőre kieröltetett egyetértéssel összetéveszteni. A párbeszéd célja, csupán egy közös mozgástér kialakítása, ami lehetővé teszi a változást, a találkozást és a fejlődést. Éljük meg ezt a párbeszédet!"

Rögtön az első vitakör azt igyekszik tisztázni, milyen is legyen egy jó vezető.

Jean-Claude Trichet, az Európai Központi Bank (EKB) elnöke (2003-2011) nyilatkozatában kifejti, hogy a második, sőt az első világháború óta a legnagyobb válságot tapasztaljuk meg. Ilyen válságidőben mutatkozik meg az igazi vezető. Gyorsan kell elemeznie és azonnal cselekednie. Mindez azért nehéz, mert egyetlen tankönyv sem írja le, mi is a teendő. Olyan helyzetben kell dönteni, amihez hasonlóval még senki sem találkozott. „S ha a világ vezetői nem jól döntenek, összedől a világ gazdaság kártyavára.”

Gordon Brown angol miniszterelnök (2007-2010): „Egyetértek Trichet-vel, teljesen új helyzetben vannak a mai vezetők. Az elmúlt 20-30 évben létrehoztuk a globális gazdasági rendet. Azelőtt csak helyi, nemzeti gazdasági rend létezett. Az új kihívások következtében szükségessé vált beavatkozások keresztül vitele nagy bátorságot követel meg. Ehhez bölcsesség kell. Meg szerénység, ami nem a politikusok erőssége. Válság idején bátor vezetőkre van szükség, akik meghozzák a népszerűtlen döntéseket, mert nem csak rövid, de hosszú távra képesek tervezni. A modern világ vezetői abban a feszültségben élnek, hogy a bolygó problémáinak megoldásához globális egyeztetésre van szükség, ugyanakkor a vezetőket nemzeti keretben ítélik és választják meg. Munkánkat tovább nehezíti a 24órás hírszolgálat. Ez a figyelmet még inkább a rövidtávú kérdésekre tereli. Barack Obama ezt úgy fogalmazta meg, inkább egy jó egyszer megválasztott elnök szeretne lenni, mint egy gyenge újraválasztott.”

„Egymaga mentette meg a svájci órapart” olvashatjuk a Wikipédiában a *vitakör következő tagjáról, Jean-Claude Biver-ről.* „Ha nincs látomás - nincs jövő. S ha egy vezetőnek van látomása, bátor kell legyen, hogy higgyen benne, s hogy keresztül is vigye. Mi svájciak életünk legszörnyűbb válságán mentünk keresztül a 80-as években, amikor a japánok gyilkolástak minket. Még mindig kézzel gyártottuk az órákat, amikor lerohantak bennünket a kvarc ipari forradalmával. S az ő óráik még pontosabbak voltak, s sokkal olcsóbbak. S a svájciak nem reagáltak elég gyorsan, s így elvesztettünk nyolcvanezer munkahelyet. Látomásom a következő volt: Ha a svájci fizetések annyival magasabbak, mint Japánban, akkor állítsuk elő karóráinkat kezek munkája nélkül. S feltaláltuk azokat a gépeket, amelyek órákat tudnak gyártani az elsőtől az utolsó mozzanatig emberi közreműködés nélkül. És a svájciak feltalálták a svájci órát, a Swatch-t. A válságot úgy oldottuk meg, hogy tökéletesen új gépeket találtunk fel. Még sosem készült olyan óra, amely 100%-ig gépek műve. S ha meglátogatjátok a gyárat, az egy 500 méteres gépsor, de egy munkásra sincs szükség. Ezzel a látomással visszavertük a japánokat Japánba, s még ma is ott vannak, Japánban!

Éhúd Bárák volt izraeli miniszterelnök, (jelenleg miniszterelnök-helyettes és hadügyminiszter) mint katonai és politikai vezető osztja meg tapasztalatait: „Örülök, hogy itt lehetek a svájci polgároknál. Én egy nagyon más, egy sokkal durvább szomszédságból jövök. Olyan helyről, ahol a gyengének nincs kegyelem. Akik nem tudják megvédeni magukat, nem kapnak második esélyt. Izajás próféta azt jövendölte, eljön az idő, amikor az oroszok és a bárány együtt legelésznek [Iz. 65,25]. De amíg a bárányt naponta pótolni kell, mi úgy

döntöttünk, hogy inkább mi magunk leszünk az oroszlán. Megtanultuk a magunk kárán, hogyan kell életben maradni. - Az a jó vezető, aki a többieket meg tudja győzni, hogy tenni kell. Csak kevesen képesek erre, amikor a csatamezőn megtapasztalják, hogy nem úgy működnek a dolgok, ahogy elvárták, hogy minden összeomlott. Mivel sok vezető nem tudja, mit tegyen, azt teszi, amit tud, s ezzel tovább növeli a bajt. A jó vezető meg tudja tartani lelki egyensúlyát. A vezetés lényege nem az elmélyedés, hanem a tett. Az elszántság számít, nem az IQ. A vezető sok visszacsatolást kap, olyat is, ami tudatosan torzít, olyat is, ami nem tudatosan torzít, de végül egyedül kell meghoznia döntését. Például az Izraelt állandóan körülvevő *Iszlám ellenállási mozgalom* (Hamász), *Isten pártja* (Hezbollah) és főleg az iráni terror állandó árnyékában meg kell őriznie függetlenségét. Tudjuk, hogy végül egyedül kell majd döntenünk."

A miniszterelnök-helyettes úrnak kritikus kérdést tesz fel egy fiatalember: „Hogyan beszélhet vezetői erkölcseről és a terror megakadályozásáról, hiszen a Moszad ügynökeként világszerte maga is részt vett terrorcselekményekben? Hogy lehet a törvényt idegen országok földjén ilyen durván megsérteni, a gyanúsítottakat bíróság és tárgyalás nélkül halálra ítélni, és kegyetlenül meggyilkolni? Hogyan egyeztethető ez össze a felelős vezetéssel?"

„A terror durva kihívás a demokrácia számára és el kell tudnia bánni vele, hisz az állam elsődleges feladata állampolgáraival szemben azok megvédése a terrorizmustól. Így határozottan elutasítom, hogy megpróbáljon egyenlőségjelet tenni az terroristák és az ő ártalmatlanná tételük érdekében kiküldöttük harca közé. Igaz, hogy személyesen részt vettem a terroristák elleni harcban, s például szerelőnek álcázva kiszabadítottam egy eltérített gép utasait, azáltal, hogy lelöttem két terroristát és sajnos egy utast is. Személyesen elimináltam Bejrut szívében a Palesztin Felszabadítási Szervezet (PLO) két fő-terroristáját a müncheni olimpia után, akik talán a terror következő fejezetén dolgoztak. Felelősek voltunk ezt megakadályozni. [Ennek a Moszad-hadműveletnek a neve *Az Isten haragja*, héberül Mivtza Za'am Ha'el volt]. Amikor később miniszterelnökként Arafattal tárgyaltam, megmondtam nekik, hogy olyan foglyokat nem engedünk szabadon, akiknek vér tapad a kezéhez. Arafat azt mondta: 'De hiszen Bárák kezéhez is vér tapad!' Megmondtam neki, hogy amíg az ő terrorszervezetük a gyilkosokat közönséges polgáraink ellen vetik be, úgy a mi demokratikus választott kormányunk küldöttei kifejezetten csak az ő terroristáikat vadásszák. Soha nem fogunk bocsánatot kérni. Még azért a néhány esetért sem, akik ártatlanul váltak akcióink áldozatává, hiszen sosem alaptalanul mentünk igazságot tenni."

Egy svájci fiatalember kérdését, hogy a Gordon Brown által emlegetett „új világrend” hogyan fogja befolyásolni az egyén függetlenségét, a szabad párbeszéd hívei még válaszra sem méltatják.

E sorok szerzőjének egy kicsit több a szerencséje. Miután az „Egy nap műholdak nélkül” vitakör katonai, műszaki és politikai résztvevői a mennyekbe dicsérik a műholdak előnyeit a televíziózástól a tűzmelegelőzésig, emlékezteti a szakértőket a Pink Floyd együttes az első gazdasági csúcstalálkozó évében (1973) kiadott albumára, a *The dark side of the moon*-ra. Megkérdem, miért nem szólnak a műhold sötét oldaláról. Arról, hogy Orwell mindenkit állandóan megfigyelő *Nagy Testvére* éppen a műholdaknak köszönhetően válhat valósággá. Ki az, aki demokratikus felügyelet alá vonja, milyen megfigyeléseket is közvetítenek alkotmányos védettséget élvező magánéletünkről a hatalom titkosszolgálatainak? A regényében az új világrendet zseniálisan előrelátó Orwell-t idézem: „A nemzetek fölötti irányítás és a világméretű csúsztatások idején az Igazságot kimondani forradalmi tett.” Udvariasan megkérem a szakértőket, vállalják fel ezt a forradalmiságot, s mondják meg az igazságot a műholdaknak a polgárokat kikémlelő működéséről. Egyedül *Geraldine Naja*, az Európai Űrkutatási Hivatal (ESA) stratégiai igazgatója válaszol: „Annyit tanácsolhatok,

hogy jól tenné, ha mobil telefont sem tartana".

A kapitalizmus újjászervezése vitakör előtt az *Occupy* (Foglald el) mozgalom aktivistái röplapokat osztogatnak a csúcstalálkozón propagált - hitelfüggőségen, a félelem fokozásán és a kizsákmányoláson alapuló - új világrend ellen. Henry Fordot idézik: „Ha az emberek megértenék, hogyan is működik a pénzrendszerünk, forradalom törne ki, éspedig már holnap reggel.” Szerencsére a vitakör vezetője, *Lawrence Elliot*, a *Guardian* gazdasági főszerkesztője nem ijed meg a fiatal *Mariától*, aki a mikrofont magához ragadja és felszólítja a vitakör résztvevőit, hogy adják fel kiemelt helyüket és jöjjenek le a pódiumról, csatlakozzanak a néphez, tegyék lehetővé a nép uralmát, a demokráciát. Egyedül *Thomas Sedlacek*, Vaclav Havel elnök fiatal gazdasági tanácsadója, „A jó és a gonosz közgazdaságtana” című Oxfordban kiadott könyv szerzője lép le a színpadról. A nagyrészt svájci közönség ijedt elégedetlenségének ad hangot a „rendbontás” miatt. Többen követelik, hogy távolítsák el a „zavargókat”. Elliot feltalálja magát, demokratikusan megszavaztatja, hogy az est az eredeti, vagy az *Occupy* által tervezett módon folytatódjék-e. A többség nem készült fel a változtatásra. Ők boldogan sütkéreznek a hatalom dicsőségeesen prominens képviselőinek mosolygó köszönetében, hogy ez alkalommal is rájuk szavazott a nyáj.

Négyszáz méterrel a csúcstalálkozó helyszíne fölött, a vakítóan fehér hó birodalmában található az egykori tüdőszanatórium, ahol az első világháború előtt egy müncheni nagypolgári család lánya nem létező, de akkoriban jobb körökben divatos tüdőbetegségét kúrálta. Férjét, aki a mai politikai elit értékrendjének mind származása, mind liberális gondolkodása, mind szexuális irányultsága következtében tökéletesen megfelel, igen megihlette, mondhatnánk, egészen elvarázsolta ez a patinás hegyi szálloda. *Thomas Mann Varázshegye* fogalmazza meg azt az érzést, ahogyan a globális világ urai az idei davosi találkozó végén az általuk áhított „új világrend” megvalósulásáért tett erőfeszítéseikkel, egymással és a csúcstalálkozóval elégedetten szállhatnak feketén csillogó álm-limuzinjaikba: „Mert megálmodtam, amit kellett, célhoz értem.”

Vagy tán mégsem?